

Tačka 4.6 Rezime

Naziv: Istraživanje o stepenu povjerenja u sistem javnih nabavki

Dostavili: Ministarstvo finansija i Sekretarijat Savjeta za konkurentnost

Sekretarijat Savjeta za konkurentnost je drugu godinu za redom, za potrebe Ministarstva finansija, Direktorata za politiku javnih nabavki, sproveo istraživanje koje je imalo za cilj ispitivanje stepena povjerenja privrednih subjekata u sistem javnih nabavki Crne Gore, kao i identifikaciju osnovnih pravaca za njegovo unapređenje. S tim u vezi, kreiran je **anonimni** online upitnik, koji je poslat na adrese oko **3.500 korisnika sistema**, a sadržao je 10 pitanja. U periodu od 22. novembra do 13. decembra 2023. godine sakupljeno je **756 odgovora, pri čemu su ciljna grupa ovog istraživanja bili isključivo ponuđači**.

- Na osnovu analize odgovora koji su dostavljeni, utvrđeno je da je od ukupno 756 ispitanika, njih 704, odnosno **93%**, ocijenilo je da je **uvođenjem elektronskih javnih nabavki olakšano učešće u postupcima javnih nabavki**, dok njih **85%** smatra da je najznačajniji **iskorak** u pogledu podizanja stepena povjerenja u sistem javnih nabavki u posljednje 3 godine **uvođenje CeJN** (crnogorske elektronske javne nabavke) **platforme**.
- CeJN platforma je prepoznata kao ključna za informisanje o postupcima javnih nabavki, gdje se 87% ispitanika izjasnilo da informacije o javnim nabavkama dobijaju putem ovog portala.
- Glavni motiv za učestvovanje u postupcima javnih nabavki je profit, kako je navelo 66% ispitanika, dok su faktori odvrtaćanja od učešća u postupcima javnih nabavki nelojalna konkurencija za 27% ispitanika, zatim slijedi percepcija kompleksnosti procedure za 22% ispitanika, dok je na trećem mjestu kao motiv odvrtaćanja nedostatak povjerenja u institucije sistema, takođe za 22% ispitanika.
- Od ukupno **756 ispitanika, njih 69% je navelo da ne zna primjere neregularnosti u postupku javnih nabavki**, dok je njih 42% navelo da najviše povjerenja ima u Ministarstvo finansija/Direktorat za politiku javnih nabavki.
- Većina ispitanika, njih 76%, je saglasna da je potrebno dalje unaprijediti zakonska rješenja.

Kao posljednja stavka upitnika, ispitanicima je ostavljena mogućnost da daju preporuke za dalja unapređenja sistema javnih nabavki. S tim u vezi, njih **281 je dostavilo komentare**, a izdvojili bi sljedeće koji su se ponavljali kod većeg broja ispitanika:

- Mjerilo izbora ponude da bude kvalitet, a ne samo najniža cijena;
- Omogućiti uvid u sve dostavljene ponude;
- Pribavljanje dokumentacije od strane naručioca po službenoj dužnosti;
- Skratiti rokove postupaka, umanjiti iznose bankarskih garancija;
- Ukinuti traženje ponude sa jediničnim cijenama;
- Dati mogućnost ponuđačima učešća po stavkama;
- Uvesti rejting ponuđača na osnovu prethodno realizovanih poslova i drugih parametara;
- Kroz dijalog sa ponuđačima i njihovu edukaciju unaprijediti postupak;
- Blagovremeno informisanje ponuđača o uvođenju novih pravila - slanjem na mail adrese korisnika;

- Unapređenje CeJN portala na način da se omogući kategorizacija i pretraga po nekim atributima, npr. kreirati „favorites“ opciju;
- Dostavljanje dokumentacije u elektronskom obliku (bankarska garancija, izjave ponuđača, obrazac 1, obrazac 2);
- Pojednostaviti procedure učestvovanja u postupcima javnih nabavki;

Na osnovu prethodno navedenog jasno je da je neka unapređenja moguće izvršiti u kraćem roku, kao što su tzv. “fina podešavanja” CeJN platforme (personalizacija, slanje notifikacija itd), dok je za neke izmjene potrebno pristupiti izradi detaljnih analiza, sa stanovišta usklađenosti sa samim Zakonom o javnim nabavkama, kao što je npr. preporuka koju je dalo više korisnika da mjerilo prilikom izbora ponude bude kvalitet, a ne samo najniža cijena.

Preporuke Ministarstvu finansija, Direktoratu za politiku javnih nabavki, odnose se na sljedeće aktivnosti, a sve u cilju daljeg unapređenja sistema javnih nabavki, čime bi se isti učinio efikasnijim, transparentnijim i jednostavnijim:

- Potrebno je obezbijediti dalju interoperabilnost CeJN-a sa ostalim sistemima institucija javnog sektora (Ministarstvo pravde, Agencija za sprečavanje korupcije, itd) kako bi se dokumenta koja ponuđači sami pribavljaju, pribavljala po službenoj dužnosti, razmjenom podataka. Naglašavamo da je CeJN uspješno povezan sa elektronskim registrom Uprave prihoda i carina.
- Digitalizovati proces javnih nabavki što bi podrazumijevalo izradu jedinstvenih elektronskih obrazaca za sve dokumente koji se kreiraju u CeJN-u u toku postupka javne nabavke. Ministarstvo finansija je ovaj process započelo radom na kreiranju izjave privrednog subjekta u elektronskom obliku.
- Nastaviti sa stručnim osposobljavanjem korisnika sistema.
- Sistem informisanja učesnika u procesu treba unaprijediti i što je moguće više personalizovati.

Jedna od preporuka iz prethodnog izvještaja, koji je Sekretarijat Savjeta za konkurentnost izradio za potrebe Ministarstva finansija u februaru 2022. godine, odnosila se na interoperabilnost sa ostalim sistemima, što je i u prethodnom istraživanju bilo prepoznato od strane ispitanika kao segment od izuzetne važnosti za unapređenje cjelokupnog procesa. Ista preporuka bila je sadržana i u posljednjem Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori. Potpuno razumijevanje ove potrebe je bilo prisutno i na strani institucija sistema, konkretno u Direktoratu za politiku javnih nabavki, **pa je povezivanje CeJN-a sa elektronskom evidencijom Uprave prihoda i carina završeno**, dok je povezivanje elektronskog sistema javnih nabavki sa elektronskom evidencijom Ministarstva pravde, koje se sprovodi u saradnji sa UNDP-em i Ministarstvom javne uprave, u finalnoj fazi.

Veliki broj ispitanika, predstavnika privrede, kroz svoje odgovore dostavio je inpute koji su od izuzetne važnosti za sagledavanje segmenata procesa koji mogu biti unaprijeđeni u budućem periodu. S tim u vezi, zahvaljujemo privredi na dostavljenim komentarima, jer samo zajedno, kroz dijalog, možemo prvo identifikovati, a onda i rješavati konkretne probleme.

Sekretarijat Savjeta za konkurentnost će pružiti neophodnu podršku Ministarstvu finansija za eliminisanje onih barijera koje će doprinijeti da se izgradi dodatno povjerenje i poveća stepen zadovoljstva sistemom javnih nabavki, jer su javne nabavke od izuzetne važnosti za poslovni ambijent, čijim se unapređenjem podiže transparentnost, predvidivost i konkurentnost crnogorske ekonomije.

Crna Gora

VLADA CRNE GORE

Savjet za konkurentnost

Podgorica 20. decembar 2023. godine

4.6

Savjet za konkurentnost, na sjednici održanoj 20. decembra 2023. godine, razmotrio je dokument Istraživanje o stepenu povjerenja u sistem javnih nabavki, koji su pripremili Ministarstvo finansija i Sekretarijat Savjeta za konkurentnost

Predsjedavao je potpredsjednika Vlade za ekonomsku politiku i ministar ekonomskog razvoja Nik Gjeloshaj, predsjednik Savjeta za konkurentnost. S tim u vezi, Savjet za konkurentnost donio je sljedeći:

ZAKLJUČAK

1. Savjet za konkurentnost se upoznao sa Istraživanjem o stepenu povjerenja u sistem javnih nabavki, koji su pripremili Ministarstvo finansija i Sekretarijat Savjeta za konkurentnost.